

באר מהר"י
[ח] את מוראך
דבר. ככל אור חמה
אש גורם מלה מרוב

עץ יוסף

וזה בנהג שבעולם
בר בנהג מלשון בר.
היה לך לומר קודם
למה שאמר ומה כפי
למנו טו. אלא כפי
דכתיב למישר עמך
למחר זה מה שאמר
ללמנו מקרא כבוד
כו ויטה מוראך

ישתתקן. כמשמעו, שאש מדבר: עתק שהעתיק מבריותיו
כך נרץ למר. עתק לשון סילוק, כמו ויטמן מס, כך דברים אלו
סממן הקב"ה בעורפו, שלא יבנו בהם רבים, לפיכך אמר לגלות:
בגאון אתמואה. פירוט, הקרא אתמיה קא ממה, אך יכו על
כבודו על הקב"ה בשביל להצילם
ולומר אי זורק במעשה ברואים,
וביח בגאון כביח ועבוד יעקב
ברחל שפירשו בשביל רחל ויטה
פולא: ובח אתמואה. הקרא
אתמיה כסכן שהיה מזה על כבודו
יעקב: דאמר ר' יוסי. המהות
כמוה כחב לרין לומר אמר רבי
יוסי ולא דלמרי, מ"צ. וק האל
ניחלמי (ר"פ) ותניא: בבבדו
של מקום. אמר כבודו דרך כבוד
אל מעלה ויטה פולא וזר הקודש:
ומה בתיב אחריו מה רב טובך.
פגוס דאייפי לרדכי יוסי דקאמר
דלן ל' חלק לעולם כחל, ולא לשכמן
דעמיה קרא אלף כחלי עמלח,
דחלמנה שפסי שקר. לזה אמר
דמויקא דמריה נקא דכסי, מה
רב טובך אשר צננת ליראך.
הפך הדמיונים הנחיים חם מוראך,
שלהם לא יהיה חלק כבוד רב טובך לאמון ליראים: בנהג שבעולם כו. זה ביאר הדבור המנוה עניו נאמר בגאון וכו'. ועין צמק:
הביבים. ישרות שמתן לקלה אם שפטים: הסריות. הסריות: אינו פוגם. כמ"מ. דלן רעט על מלך להוכיח אם תפסה שהיה גם,

זכו כוונת האדמה מה שאמר ושתתקן במשמעו. אלא ענין פי
גירסה שיה, דורק על מרש ועל קפירה גם כן: אשר צננת וכו'.
זא להוכיח מסוכו שני על פסוק הראשון, שמדבר בדורשין במעשה
בראשית, שפירוש הפסוק השני אשר נאמנו, ולא אמר אשר הכנת.
לדרוש מזה ממעל ומגדל, טענה
ליראך האופנים יראים לרבר עתק,
שהם יכו לומר האפון, ולא הדברים
על לרין עתק ואינם ענינים,
ובחיים מוראך. וזה וכו', שהם לא
יכו לומר האפון, על שהם בחיים
מוראך. ומה שאמר בגאון וכו'.
פירוט, על שמעלים לעשותיו שלא
כרעו ומעטו, ואין זה אלא כעבוד
שמענאים בלרם, כדי לעמוד על
מלוט, כי כל שמעיה שלא כמורה,
נקרא מענאה ומכזה:

אשתתקן קמושמועו (תהלים לא יט)
"הדברות על צדיק" חי העולמים,
(שם) **"עמק"**, **"שהעתיק בבריותיו"** (שם)
"בגאון", **אתמיה**, **בשביל להתגאות**
ולומר: אני דורש במעשה בראשית,
(שם) **"ובדו"**, **אתמיה**, **מבנה על בבורי,**
דאמר רבי יוסי בר חנינא כל המהבבד
בקלון חבירו אין לו חלק לעולם הבא,
בבבדו של מקום על אמת במה ובמה,
ומה בתיב אחריו (תהלים לא כ) **"מה רב טובך אשר צננת ליראך"**,
"ליראך" ולא לגוזים את מוראך **"הרב אל יהיו במה רב טובך,**
"בגוהג שבעולם מלך קשר ודם בונה פלטיין במקום הביבים
ובמקום האשפה ובמקום הסריות, כל מי שהוא בא לומר: פלטיין זו
בגוהג במקום הביבים ובמקום האשפה ובמקום הסריות, אינו פוגם,

מסורת המדרש
יב. מניח דף פ"ה
ירחלמי מניח פק
זל:

אם למקרא

פולחני שפטי שקר
הקרות אל צדיק
שקט קנאה ובה:
קח רב טובך אשר
צננת ליראך שקלה
ליראים דף ע"ג ק"ג
ע"ב:
תהלים ל"א
והא קלם שפטי שקר
וישקלהו דף ע"ג ק"ג
קח טובך אשר
צננת ליראך:
טעם שפטי שקר:
טעם כ"ב

שינוי נוסחאות

אשתתקן במשמעו.
למי התגהת דלפיל
צריך להגיה גם
באן "שתתקן":
יחברות על
צדיק, הי השלמים,
עתיק. ויבנה "שק"י
לא היה בטעם
הישנים, וזו
מהנה א"א, וכן
מ"כ הביא מירושלמי
ומדרש תהלים
כעין זה, קצת באותו
אור: "יחברות
על צדיק עתיק".
על הי השלמים:
שהעתיק מבריותיו.
א"א וזו מ"כ מניחים
י"דבים שהעתיק
מבריותיו: דאמר
רבי יוסי בר חנינא.
מ"כ מניח "אמר ר'
יוסי...": מוראך
הרב אל יהיו...
א"א מוחק יחבר,
ובי' וזלג הנפוח
לטוביית מרובעים,
רשי' גרש במקום
יחבר: ידבן
אמרי, וכן הובא
ב"א בהערות
שבכמה נוסחאות כ"י
בחד כן, ובנסחת
ז"א צננת איתא י"ב
אמרי אל יהיו...:
אל יהיו ביטוח רב
שקרי. א"א מניח
יאל יהי לו במה...
וכן הוא ב"ש"י, ואך
ב"כ גראה שדעה
להגיה כן, וב"ד וילג
כתבו יחיי חתת
יחיי, אבל לא כתבו
יחיי:

ר"י

והזכיר על צדיק עתק. המקרא שהחיל לדרוש, האלן ודעו
עד שמטיס את טולו, וכן הוא אומר בספר ספאים פאלמנה
שפטי שקר הזכירם על לרין עתק בגאון וכו' ולאחר שפסרה
הזכירם על לרין, האלן ומרש בגאון וכו' אתמואה, בשביל
להגאון ולומר אי זורק במעשה בראשית וכו' מזה על כבודו
כדי שיהכבדו מזה עטו סכסוכ אחריו מה רב טובך אשר
צננת, ומכין ליה פסטיס בספר פתך מרובף איש, וכן פפרון
הנור המקראות אורו מה רב טובך אשר נאמנו ליראך מספיריה
בספר פתך מרובף איש, מלפון המהמרים לדרוש במעשה
בראשית בגאון וכו'. ומכאן אי דרשי רבנן אל יהיו במה
רב טובך: ספר אחר: דברים שהעתיק. פירוט דברים שהעלים

פירוש מהר"י הקצר

שכולל כל ג' אלו: שהעתיק מבריותיו. נרץ לומר מבריותיו, וכן
הוא בירושלמי מניח וזילקוט תהלים ל"א. ופירושו העתיק ויכסה
וישמלים מהם:

מתנות בחונח

בירושלמי וזילקוט וצפנטי"ל ז"ל: אל יהי לו וכו'. וזרש פאלמנה
יפטרסן דלעיל. כלומר, יהיו מקסיס ומסלקים ממה רב טובך.
ורש"י ז"ל פירש דייק מדשמך ליה חסמירם וכו': הוביבים. פירש
הערוך (ערך ציב) ליערות המקלים שזמכין דרך שם כל הפוסקין:
הסריות. הסריות, וכשרשם תולדות פירשם מ"כ (ספמן ח) כדי שלא
תוא ומריותו עמו. פירוט סריותו:

נחמד למראה

אי אפשר לאמרו. פירש"י אפילו היה יכול להביט מדעטו לא היה רשאי לגלותו:

אשר הנחלים

כלי לרבר כזה. או שיתרש ועל ידי זה לא יוכל לרבר. ומפרש עד
במשמעו מלשון אלם, שענשו שיאלם ולא יהיה יכול לרבר מאופנה
אחר שמרבו כענינים עמוקים כאלה אשר המה למעלה מערכו.
ואחו את הכובץ המרבו כפשוטו, שרוברים רעה על דח, לפי שנבלל
בו תרברים האלו על הרמז הוה. ועיין בהקדמתי בענין דרשותם על
דרך אטמכחה וחבין: כל המתכבד כו'. הוא כמו שמטיים שטונגם
בבורו, שאומרי העולם הוה נברא מתוך תורה, שהוא במשל
מקום הסריות. והבריו הוה הוא נתום מנה מתוך תורה, ומדוע יכונה
זה מקום הסריות. ורבים פירשו (ומכין) וספורנו ריש בראשית) שחווה
חיינו על חיינו השלי, מרחיקה ירש חיינו ויחיל שישל לברל על

אמרי ישר

כך הוא למד העולם... כדלמך... האל ופרש'ה, כי...

כך כל מי שהוא בא לומר העולם הזה נברא מתוך תאוה... גלי עמיקתא ברי... עמוק ורחב... אמר בר קפרא... אמר בר קפרא...

כך כל מי שהוא בא לומר העולם הזה נברא מתוך תאוה ובוהו אינו פוגם... אמר בר קפרא... אמר בר קפרא... אמר בר קפרא...

ו רבי יהודה בר סימון קתח: (דניאל ב, כב) "הוא גלא עמיקתא ומסתרתא" "הוא גלא עמיקתא" ידו גיהנם... אמר בר קפרא... אמר בר קפרא...

רש"י

בר קפרא אמר אילולי הדבר כתוב אי אפשר לאומרו... אמר בר קפרא... אמר בר קפרא... אמר בר קפרא...

מירוש מהרז"ו הקצר

מחורב, היט מחורב על יום הצל. כמו שכתוב הנס האוס בח' בוטר... אמר בר קפרא... אמר בר קפרא... אמר בר קפרא...

מחנות בהנהגה

שם וגו' גרסינן. וסיפיה דקרא, בעמקי שאלו קרוואיה: העמיק הרחיב וגו' גרסינן... אמר בר קפרא... אמר בר קפרא...

אשר הנהלים

מעשיהם של ברי. דהוקשו לו על השבח הזה שמשבח לה, שהוא ידע מה בחשוכא... אמר בר קפרא... אמר בר קפרא...

העולם הזה נברא מתוך תאוה ובוהו... אמר בר קפרא... אמר בר קפרא... אמר בר קפרא...

כל העמין בעמות רבה ריש פרשה י"ג, נטל הקב"ה עפר מתחת כסא הכבוד... אמר בר קפרא... אמר בר קפרא...

רש"י

בר קפרא אמר אילולי הדבר כתוב אי אפשר לאומרו... אמר בר קפרא... אמר בר קפרא... אמר בר קפרא...

מסורת חמדרש יג. ילקט ר"ן רמ מכל"ט יד. פירוש פירושין דף י"ט:

אם למקרא

הוא גלא עמיקתא ומסתרתא... אמר בר קפרא... אמר בר קפרא... אמר בר קפרא...

עגף יוסף

אבלוא מקרא בתוב בר. אסימ דמיקא מידע, דסיס הוונרוס על דיק פסק וק בדיש רש"י על הוונרוס על דיק פסק, מקרא שסחיל כי ורשו ואלך אל כול ויש תורא:

שינוי נוסחאות

פסין חן. א"א מגיה "מן חן" (=מח'ין), וכן הגיה מ"י, וכן הוא בג' א: (ו) וילא ידע כי רמאיו שמי, מ"כ מוסין' וגו', שוראיה מהמשך הפסק "בעמקי שאל קרוואיה": "העמיק הרחיב": גם כאן מוסין' ידוע מ"כ ידוע: "העמיק הרחיב": גם כאן מוסין' מ"כ ידוע:

מחנות בהנהגה

מחורב, היט מחורב על יום הצל. כמו שכתוב הנס האוס בח' בוטר... אמר בר קפרא... אמר בר קפרא...

היחוד והיחדות
 בראשית הדרה
 רב קראי ס' ס'
 לומר וידעו כי הנה
 היה להם שיהיה
 להם שיהיה שיהיה
 להם שיהיה שיהיה
 להם שיהיה שיהיה

שמי השמים והמים. וסימל דקרא כי האו ונבראו. הרי
 אדם שמיים נבראו. ודף על גב דהאם נמים שכל השמים מימי.
 כיון דהתחלה קודם שהגידל הריקיע ביניהם מים המלוזים ומים
 המזומנים היו לאחיהם, וכיון דאחיהם נבראו וישה סודא
 גם המתחמים נבראו וישה סודא

**מִיִּם (תהלים קמ"ד, ו) "הַלְלוּהוּ שְׁמֵי הַשָּׁמַיִם
 וְהַיְמִיִּם, לְקֻמוֹ, שָׁמַיְא וּנְבֻרָאוּ" (שם שם
 ה), רָחֵם (עמ"ס ד, יג) "בֵּי הַיָּהּ וְנִצְרְ הָרִים
 וּבְרַא רִחֵם, תְּהוֹמוֹת (משל"ח, כו) "בָּאֵין
 תְּהוֹמוֹת חוּלְקָתֵינוּ"**

מסורת המדרש
 ב. מבינת דף י"א
 ה. מבינת דף כ"ב
 ז. ילקוט טר"ה רמ"ב
 פ"א

אם למקרא

הקלדה שמי ויחדות
 ותקנים אשר כאלו
 השמים והמים
 והנה ה' י' והוא שיהיה
 (הקראי)
 והוא שיהיה שיהיה
 שיהיה שיהיה שיהיה
 שיהיה שיהיה שיהיה
 שיהיה שיהיה שיהיה
 שיהיה שיהיה שיהיה
 שיהיה שיהיה שיהיה
 שיהיה שיהיה שיהיה

ידי משה

[ו] רבי יונה בשם
 רבי לוי וכו'.
 פירוש, גם כן כש
 שמשו נבראו כי
 קפדו אמות אלפים
 שנים שישם הארץ
 נברא בכל אלה שנים
 או אחרים עד אמת
 ביום, גם נבראו שנים
 הריקיע והוא המעשה
 כי יום אחד למטה
 בבית. פירוש למטה
 מרוב אמת שמשו
 שנבראו כהנה
 אופנים, ופאסה ביום
 כהנה, לה אמת
 ל' און לך רשות
 לשאול מה לפנים
 ומת לאזור. פירוש,
 און לך רשות לשאול על
 אמת שלמטה שנבראו
 קודם לשמש הוה.

שינוי נוסחאות

למה, שייגוה
 ובראיה. בת-א
 איהא -למה, י"ב הוא
 צה ובראיה: (ו)
 י"ב שאל נא למות
 ראשיהם אשר היו
 מ"ז מוסיקי מי
 לצינור חמסוך מן
 היום וכו'. וכן הוא
 בת-א למען
 שבראיה אמת אדריש.
 מ"ז מוחק חיבת
 שבראיה, ובת-א

(ו) למען נבראו השמים וכו'. וידוע כי נבראו שמי ויחדות
 מסיקתא רבתי פרשה כ"א סימן כ"א. והאחלה למען נבראו השמים
 הבראיה אמת ב', היה לו להמחיל בראיתו על אלוהים, וכבר
 נמחלה פרק ל"א בשם. והנה נראה, ומה נאמרה הב' מכל עקרין
 ופסוקי אופנים שבה ברא הקב"ה את
 שאלו, שנאמר בראשית ברא וכו',
 והאל און רחמי לומר אלף מלשים ברא
 בראשית אלה, לא ולמד מן המעשה
 הזה, שהיום עומדים אומרים לו ח"כ
 ולמחר אומרים לו ב"ה, ומתי אפה
 למד מן הברשות והקבלות שנאמר
 במעשה אורה, לך הארץ נאמרה
 שחלה ב' ב' ח' א'. בראשית ברא
 ב' ביעין. ולאס את ב' אלפי.
 פירוש, שספדו הכוהן הרצל אלהים,
 ברא, שהאז כסוד האופנים או לו כמו
 שמחילין עם המעשה הא"ב כסוד.
 אך הארץ על שניקרה יומן להדגש,
 ולא כפי הסדר והפעול, על כן נכתב
 גם מהמלה בראשית ברא אלהים,
 שהקדש הב' להל"ך, לאורות שניקרה
 להדגש ולא כסוד. ומה שאמר למחר
 אומרים לו ב' ח' א', פירוש, לאמר וכן
 שמשמלמדים איהו מורה שמש, מלמדים
 אויב יום ה' אופנים זה בזה, על פי
 אמלשיש האופנים זה בזה, על פי
 מדה גימטריא ב' ח' און, ואין אחד על
 דלופי אופנים, והנה לא שבת"ק א
 שיהי ח"כ ומה שאמר מן הקבלות
 והקבלות שנאמר במעשה אורה, כמו

שאלר ויקראו רבא פרשה ל"ה שוף סימן א'. ברכות מל"ה ועד ס"ה,
 קללות מ"ז ועד ה', ולא עוד אלא קין שוטט. אמר ר' און אס
 זכיהם הריני הוסיף לכם את הקללות לברשות, ובארפס אס כמ"ה,
 שאכונה על הקללות ששפרטה כי פנול, שמחיל בי"ו ויהי. ושכיהם
 זה און קונט. והוא מה שאמר רבא אכי טון לעכבה היום ברכה
 וקללה, את הברכה אכן תשמעו. הרי שאלל הברכה כסוד את הברכה
 כסוד, והלא הקללה כסוד והקללה הרי' חזילה ואח"כ הנה, לרמוז
 על השובן כשיוט כ"כ והנה כוון המילוי במ"ה הברכות והקללות
 שבמשה ביום סימן ה' מפסוק ברכות לראש דיקן
 ופי רשעים יכפה חסם. שלכך פתח ב', שהאז ברכה כחידת בראשית
 בראש המורה. והנה ברכות לראש, וכל דברים אלו מופנים על פי מדה גימטריא ב' ח' אופנים שיש
 ב' ג' ולמשמיהם וחילופיהם המשובות מתחלפים. א"ס ג' ג' ז' ר"ק מתחלפין אל"כ'ס מתחלפין, וכיוצא
 מסיני. והנה שאלר כוון למה נבראו השמים כב', וככל הנמולה מלפניו. דורש על תמונת האופנים. וגם זה ככלל
 ומטואר כסוד אופנים דר"כ, וכסודי המקובלים האופנים. ויבדלוני ובפסיקתא הנ"ל הברשות, שפוח מלך אחד.
 לרמוז און הסוד לדרוש
 אלה מים שנבראו השמים ולהכא. ומה שאמר כוון מלפניו. לרמוז און לך נקודת אמת אהך לפניו. וכל
 מה שאחור השמים
 בר קפרא אמר בי שאל נא. הדרשה כ"ל דורש שמשון א', ולמן הפסיקתא בר קפרא שפע לה מן הדל. פירוש מוכיח דרשה זו
 וכו': למן היום שנבראו אתה דורשו. לפי מה שאמר כוון און און כוון בירור לזכרים, מה שאמר שנבראו. והנה
 הכוונה על מה שאמר בפסוק

פירוש מהרז"ו הקצר
 נבראו והפחדו כחידות השמים. ועין תפינה י"ב פר"ה פרק ג' י"ד
 דברים שנבראו ביום א': (ו) אלא מיום שנבראו השמים. היט
 מיום ראשון שנבראו בו השמים וארץ:

תבנית בחוזה
נחמד למראה
 על בריאת עולם ממש קאמר. וקשה, דאס כן קפול רב לוי אדרישי ווי
 לקמן (פר' יב, ז) אמר ר' פנחס כ"ס רבי לוי בה"א בראש. והוסיף
 אשר הנחלים
 למה שצוהו. כי כן נאמר כי הוא צוה ונבראו, וכי הוא טבת הטעם
 שלכן יחילו אותו על שנבראו: [ז] ב' וזה טעמו. הרבר היה ידוע
 לזכמי אמת, שהאופנים בצורתיהן מכוננים לענין נעלה מאור. אך זה
 הוכל היה שמתי לריוני חסדי ר' מה דמזנין רובאיהם רבאיהם

**י רבי יונה בשם רבי לוי אמר: לקוה
 נבראו העולם כב', אלא מה ב' ויה שתומו
 מקל צנדי ופתח מלפניו. יבך אין לך
 רשות לומר מה למשה מה למעלה, מה
 לפניו מה לאחור, אלא מיום שנבראו
 העולם ולהכא, בר קפרא אמר (דר"ס
 ד, לז) "בי שאל נא לזמים ראשוניים אשר
 היו לפניך", למן היום שנבראו אתה
 דורש, ואי אתה דורש לפניו מכאן.**

[ו] בר קפרא אמר כי שאל וגו'. לכו מסל
 מה למטה חנה, כי אם לדרשה אחרת. ור' יהודה בן פדי
 כמו כן כוצר און ב"ה נדרשא למה למעלה מה למטה
 כ', כי אם למדרש שהם שני עולמים.
 אמר ודברים ג', כו ומוחזה ורשות עולם. והוא שאל מי שובל, לא
 חס על כבוד קוד ורש' במדרג מן, ח' ל"ה ומה למטה: מה לפניו.
 חוץ למחלת הריקיע למזרח: ומה לאחור. למערב ורש' סס. פירוש
 אחר, מה לפניו קודם הבראיה. מה לאחור. לאחר שיתמו השמים
 לתה וכה, הדין שכוו על מקום ורש' כחף: בי שאל בר למן
 היום שנבראו אתה דורש ואי אתה דורש לפניו מכאן.
 רמז שומר קודם שנבראו מעשה בראשית. כמו הקודש כסוד שכיני
 גרסין למן היום שנבראו אדם אתה דורש וכו'. וברכותב
 למן היום אשר ברא אלהים אדם. והמדקדק בידועלמי ורש'

וכל דברים אלו מופנים על פי מדה גימטריא ב' ח' אופנים שיש
 ב' ג' ולמשמיהם וחילופיהם המשובות מתחלפים. א"ס ג' ג' ז' ר"ק מתחלפין אל"כ'ס מתחלפין, וכיוצא
 מסיני. והנה שאלר כוון למה נבראו השמים כב', וככל הנמולה מלפניו. דורש על תמונת האופנים. וגם זה ככלל
 ומטואר כסוד אופנים דר"כ, וכסודי המקובלים האופנים. ויבדלוני ובפסיקתא הנ"ל הברשות, שפוח מלך אחד.
 לרמוז און הסוד לדרוש
 אלה מים שנבראו השמים ולהכא. ומה שאמר כוון מלפניו. לרמוז און לך נקודת אמת אהך לפניו. וכל
 מה שאחור השמים
 בר קפרא אמר בי שאל נא. הדרשה כ"ל דורש שמשון א', ולמן הפסיקתא בר קפרא שפע לה מן הדל. פירוש מוכיח דרשה זו
 וכו': למן היום שנבראו אתה דורשו. לפי מה שאמר כוון און און כוון בירור לזכרים, מה שאמר שנבראו. והנה
 הכוונה על מה שאמר בפסוק

תבנית בחוזה
נחמד למראה
 על בריאת עולם ממש קאמר. וקשה, דאס כן קפול רב לוי אדרישי ווי
 לקמן (פר' יב, ז) אמר ר' פנחס כ"ס רבי לוי בה"א בראש. והוסיף
 אשר הנחלים
 למה שצוהו. כי כן נאמר כי הוא צוה ונבראו, וכי הוא טבת הטעם
 שלכן יחילו אותו על שנבראו: [ז] ב' וזה טעמו. הרבר היה ידוע
 לזכמי אמת, שהאופנים בצורתיהן מכוננים לענין נעלה מאור. אך זה
 הוכל היה שמתי לריוני חסדי ר' מה דמזנין רובאיהם רבאיהם

היחוד והיחדות
 בראשית הדרה
 רב קראי ס' ס'
 לומר וידעו כי הנה
 היה להם שיהיה
 להם שיהיה שיהיה
 להם שיהיה שיהיה

באור מהר"ם
 [ז] למן היום
 שנבראו. הס גרסין
 למן היום שנבראו
 אדם אתה דורש.
 ומה להס הסוד מוכיח
 זה לה מן שאל נא למי
 להקדים אפר ה' או
 לפניו, למן היום אשר
 ברא אלהים אתה על
 הארץ, ולפניו האדם
 ועד קה האומה,
 המה היום הנקרא
 היום הנקרא היום
 וכו' וכו' וכו' וכו' וכו'
 וכו' וכו' וכו' וכו' וכו'
 וכו' וכו' וכו' וכו' וכו'
 וכו' וכו' וכו' וכו' וכו'
 וכו' וכו' וכו' וכו' וכו'
 וכו' וכו' וכו' וכו' וכו'

משנת דרבי אלעזר

[ז] למען ונבראו
 ויעברו בבי ב' ו
 אף הון נרין לוי
 פנים למען כב', ויה
 נחמה אס רש'
 להמיל בלח ראשון,
 והאל וזהו מי לו
 קיוני וקר מ'מ' לכך
 ב' אל"ך שמש לפני
 דרבי ואלמר, והנה
 ביה פוח בבי'ת לפי
 שאל לון נרמ, והוא
 הפך ארור, שמש
 זה נוחה אל"ך, והיא
 שולח סגל ארור
 לדור. ועל ומה היום
 גם כן נוחה עק סס
 מה לון קללה הוהא
 שמשית והקדמה און
 מלח טה"ה הדין ה'
 להוריהם ס' העולם
 קבוצה ברכה ויה כזה
 זה טעמי א', ח' טקת
 טלחה ופסיה כ', ח'
 שד' י' למען שיהיו

והירושף שהם בי עולמים. להלוא מוטעם הטובים שאומרים
אין עולם אלא אחד. וכדאיסת צפרק הרוחה (מא), ולא נמר
הקדוש שהוא לשון ברבה. ויש להתחיל בצבת, מאוס פתח
דברך יאיר, כדאמרינן בריש עקמיו. ועוד גישה סימן טוב
לשולם. ואף על גב דמליש ב' בלשון
קללה. צוקן הארץ ויטעיה כד, אל.
ואקיסתה צבה ויטעיה ה, ה. והאנה
רעוב. יז לומר דלא קפדין אלא
פל מה שנגמל בטרסה לא בגביאיים
וכמוכיס: ולמה לא באלי"ף. שגם
האל"ף יז לה מעלה, שהיא ראשונה
לאותיות, וברעו בה גם המיוחד
כדקאמר בסמוך, שהצ"ח מראה
במקלו עלתחריז על האל"ף לומר
ה' שש. אלא הגמל דליכא תריס,
דכ"ח' אלא ברעו, והאל"ף לכן
אריה, והלוי כ"ח עדיף ונר
הקדוש: דבר אחר למח לא
באלי"ף. ומאוס סימנא במלמח
לא תדמה. וקאמר, כדי שלא
יהיה פתוחין מה להאומרים אין
להל"ח חסן בעולם הזה, וליחא

אמרו יוסף
ין ויאיר השולם
יכול לשמור תברא
בלשון אוריות. מה
שקיים הם נהנו
בדריסם, וישאיה
והואו בעולם, כי
רשע פקדו:

להירושף שהם בי עולמים. להלוא מוטעם הטובים שאומרים
אין עולם אלא אחד. וכדאיסת צפרק הרוחה (מא), ולא נמר
הקדוש שהוא לשון ברבה. ויש להתחיל בצבת, מאוס פתח
דברך יאיר, כדאמרינן בריש עקמיו. ועוד גישה סימן טוב
לשולם. ואף על גב דמליש ב' בלשון
קללה. צוקן הארץ ויטעיה כד, אל.
ואקיסתה צבה ויטעיה ה, ה. והאנה
רעוב. יז לומר דלא קפדין אלא
פל מה שנגמל בטרסה לא בגביאיים
וכמוכיס: ולמה לא באלי"ף. שגם
האל"ף יז לה מעלה, שהיא ראשונה
לאותיות, וברעו בה גם המיוחד
כדקאמר בסמוך, שהצ"ח מראה
במקלו עלתחריז על האל"ף לומר
ה' שש. אלא הגמל דליכא תריס,
דכ"ח' אלא ברעו, והאל"ף לכן
אריה, והלוי כ"ח עדיף ונר
הקדוש: דבר אחר למח לא
באלי"ף. ומאוס סימנא במלמח
לא תדמה. וקאמר, כדי שלא
יהיה פתוחין מה להאומרים אין
להל"ח חסן בעולם הזה, וליחא

להירושף שהם בי עולמים, העולם הזה
והעולם הבא, דבר אחר, למח בבי,
שהוא לשון ברבה, ולמה לא באלי"ף,
שהוא לשון אריה, דבר אחר, למח
לא באלי"ף, שלא ליתן פתוחין מה
למינין לומר: הירושף העולם וכול לעמוד
שהוא נברא בלשון אריה, אלא אמר
הקדוש ברובו הוא: הרי אני בורא
אותו בלשון ברבה ותלואי יעמוד,

למה בבריית שהם שני עולמים. כלומר עם בר קפרא
היה דורש במעשה בראשית זה כמיני חס כפמן אחר
רש"י
למה בבריית שהם שני עולמים. כלומר עם בר קפרא
היה דורש במעשה בראשית זה כמיני חס כפמן אחר
רש"י
למה בבריית שהם שני עולמים. כלומר עם בר קפרא
היה דורש במעשה בראשית זה כמיני חס כפמן אחר
רש"י

יכול לא יחל אדם אלא מנאני ימי בראשית ס"ל לימים ראשונים
אשר היו לפניו. והדברים סתומים, אין כחן עמי דרשום סותרין
באין מכריע. אך לפי המצואר בדברי הירושלמי כי לרד לפרש
במברא ויין, יוכל לא יחל אדם אלא עשה ימי בראשית פירוש,
מימי הגשי שבו נברא האדם.
תלמוד לומר וכו'. והאכרעה כמו
בירושלמי, שמומר לדרוש מימי
שנברא העולם וכו'. ועיין במהרש"א
ובסווי חבן. ועל פי דברי הל"ח
מנואר בס"ד בחר היטב. ופירוש
של דרשא זו ואין יחל לחז"ל מן
התובט שפעסוקם הכסוב שמדבר
מגדולתו וצדיות עשה להם כמסן
אורה. וכמ"ס שם כי שאל נח לימים
ראשונים וגו' הגייה כדבר הגזול
הזה וגו', הגמט עם קול אלהים
וגו', כל הערין. אלא שהקטע לחז"ל,
שמאמר עמן היום אשר ברא
אלהים אדם על הארץ, לא היה לו
עם ולאין בעולם, ואין עיין לומר
ששאל אדם חס שמש קול אלהים.
ועוד שאמר שאל נח לימים
ראשונים, ואין יסן ששאל לימים. על כן דרשו על פי מוס"ל חס
איש עיין לשאלו מן תורה מהם, שאל יסן. ומהו עיין על דבר
שעיין לימים ראשונים. ומה שאמר לימים ראשונים פירוש, לרדן
ובעבור ימים ראשונים. מה גישה ומה שנברא חסו, וכמ"ס לקמן
פ"ר ח' סימן ב' נהי"ח כס"ר חמ"א בר חנינא החרדי לעיל סימן
המשקיים חס מנקה
סמלה למח נברא
בבריית כדלעיל
פירוש, למה שאר
ישלמוט שגברא
שאר חסות מברב,
והגמל שנברא כ"ח
מקיים. והע"כ ליש
שהוא לשון ברבה.
ואחר כך מקשה, ולמה
לא באלי"ף פירוש למה
לא בברא וגם כן שולט
אחר באלי"ף סו

ענף יוסף
שואה לשון ברבה
ברכה. הקטע
סמפריס הא מליט
בבית לכן קללה
ועיין מה שכתבתי
בסוף יוסף. ואפודרס
בפירוש על הכ יוסף
פירוש, שהות מברב
שארז וברוך הוא
דבר חלטה. והכ
סמיל כ"ח אלא
לשון ברבה, והוא חלף
האחר. ולא סמנא
נל"ף וי"ח דבר
שהיה האחר הישך
סבר ומחיל באלו
הקטע חסות כי חס
לרוב וברוך סכ"ל
עין סם כדלעיל.

ידי משה
שואה לשון ברבה
רבי. נראה לי דהכי
פירוש על דרך
לפיכא בספר הישר
שאין אליהם ענה
קדש הכריח סיה
מקיים בורח מולמות
עם ליין עמדיס
לחסימ מן ע"ז מד
כ"י והאריין, עד שבה
לאום כ' נברא העולם
המשקיים חס מנקה
סמלה למח נברא
בבריית כדלעיל
פירוש, למה שאר
ישלמוט שגברא
שאר חסות מברב,
והגמל שנברא כ"ח
מקיים. והע"כ ליש
שהוא לשון ברבה.
ואחר כך מקשה, ולמה
לא באלי"ף פירוש למה
לא בברא וגם כן שולט
אחר באלי"ף סו

שינוי נוסחאות
למסן. ברלנא
כתוב לאשפיקורסיין
מחמת צדורא:

זה. ודרשה זו על פי מדה י' כ"ל וע"פ מדה פ"ו, שמה שכתוב ראשונים
מדה כ"ה, מדבר גישה בכלל ואל מן הכלל ללמד על חזרו, שיש גשי היה בכלל
שמה שכתוב ראשונים כולל בשש. ואמת ההנה וליב הגירסא ונסן הפירוש: למח נברא
העולם כ"ל. וכן כמו דבר אחר למח נברא וכו'. וכירושלמי ה"ל וכן בסמנמח כחן סימן ה'
למל כדבער הקודם. וסירן על פי גימטריא חסן של הסבון האותיות, שבה' הוא גיסי רמו
ועיסי וארן על פיה"כ. וזה חס השמים, לרבות שמים מרשים וחס הארץ לרבות ארץ
אנטיק שארית דברי הירושלמי הסיך כחן. וזה לשון, ועוד מוסס אחר לכך, המורס
לשון קללה על ארור וע"פ מדס טוטריקון. ואם תאמר, הרי כטוב כ"ל
ועיקר הקפידא אלא בריאם העולם גישה נברא בלא שום נטיה והכרעה ל"ד
מעשות מוב לאמר שהרי העולם מקולל, וכמ"ס אלא דור המצול ככל יר
בספר המורה, מטעמם הרשעים שאומרים שהעולם רק מלא רעות. והטורס
הקפיד על זה, ופחה ב"ל חכ"י, שהרי חס זוכיס לטורה אפילו הברורים
ל' גם אין הקפידא רק בסיבם ארור שהתחיל בו הקללה למה, וחו
באות פ"י ארור, ולא הארור פ"י לרוב. וכן הכ"י ג"כ פ"י ארור, ולא ארור פ"י
למר שמתהלה אמר שחם היה פחה ב"ל היה באמת סימן קללה וארור,
מכ"פ יז לחוס שהשפיקורסיס יאמרו כן. הם המתקשים עלילות להפיר
ר"ש פרק אין חורשין ובסמיקתא פ"ר כ"ל. ובסד"ל ה"ל ובתמומח
אריה, אשר הקדוש ברובו הוא שאל יחא כל ב"ח עולם אומרים
בלשון ברבה, אולי יעמוד. ובתמומח דורס משקוב ברעוב לראש לדיק ופי
רש"י

פירוש מהר"י הקצר
דבר אחר למח לא בא' שלא ליתן. לפי מה שכתב כחן לרדן
למר שמתהלה אמר שחם היה פחה ב"ל היה סימן קללה וארור
באמת, ואחר כך אמר דבר אחר, שאף באמת לא היה סימן קללה,

שני עולמים. להשקי טעברת האשפיקורסיס שאומרים אין עולם אלא
אחד כדאיסת סוף ברעוב נר, אל לשון ברבה. פירש הכ"י אכרסה
בן אחר נ"ו אור האכל לפי שהבית היא מלאן בית, והיא פשויה כבית
קבול לקבל הכרעות, ולרעו שהעולם הזה הוא בית קבול לקבל הכרעות
הקשע מלמטה, אבל אל"ף אין לה בית קבול, ולזה נטנה בלשון אריה.
אמנם אחר שבה רמו הנרבה כצ"ח, הסמילה הטורה בל"ף, שהיא

שהם בי עולמים. כי האדם בעודו בעולם הזה החוטרי, ובפשו כלואה
בתוכו, לא תודיש בתענוגי עולם הבא, שהוא השגת הנפש. ולא תדע
שיש עולמות רחנים המתענגים, רק ממכריו יתברך, וסן יטבע במצולות
התאוה בחיק העולם הזה ותענוגי, לזה התחילה התורה לרמזו שיש
עולם הבא, שהוא התכלית העיקרי, והעולם הזה היא רק הכנה לו,

על כל פנים יש לחוש שהאשפיקורסיס יאמרו שהוא סימן קללה שם
מתקשים עלילות להפיר מהש"ת. והלא ליתן מקום טעמם במחלת
הטורה. עיין בחרון חסיתם הדברים:

נחמד למראה
אדם ראשונה של אור, שהטורה נקראת אור, ומאירה בכל הטולמות,
והיא משפסם ואינה נטעטע: ולמה לא באלי"ף. אף על פי שהיא
לשון אריה. כיון שהיא אור ראשונה מן אור, והטורה נקראת אור,
היא ליה להתחיל בה, שהטורה היא יסוד העולם, והמנוטו של הפק"ה
כדלעיל. ומנוטו באות אל"ף חומן. ועוד יש בה מעלה נוספת שמויה
על האחות, וגם בכלל בה ב' יוד"ן ו' כמנין שם היום, והיא חסלה

אשר הגזילים
בראש האותיות. ומפרש מפני שנכלל בא' לשון לא טוב. ולכאורה
יקשה הלא בא' ימצא גם כן לשון טוב, אור וכדומה. ורבי ימצא גם
כן לשון לא טוב. אך האמת שלא כיוונו בזה כשמונו. ועיין בתולדות
המדרש פ"ב מגדרי השירים וקשורם, וגם כאן יש קשור עליהן הסתם
מאנו: שלא ליתן פתוחין פה. בתחילה אמר שהוא באמת לא

מטורת המדרש
בב. פסקתא רבמי
פרשה ליל. ילקוט
כאן רמז ב'

אם למקרא
הו' ב'רמז: יד ארץ
מזן שמי' ס'בוקה:
(מפלי ג'ט)
אבד' ה' ארץ' ד' אש
ה' ארץ' ד' ארץ
ה' ארץ' ס'בוקה ארץ:
(מפלי ג'ט)
וה' לעולם ארץ
ד' ארץ' ארץ' ארץ:
ה' ארץ' ארץ

ידי משה
גברא גס כן גברא
אוחזת ומחזיקין כן,
גס כן היה לו לברכה
באלף, כגס שחבר
אחד קר, ולמה יציע
איש אלף מאלף
אחינו גס כגס
גברא לשון אריות,
ולא היה יכול לטא
לחם מפני כביאם
מחולת, מה ענין
כן גברא לחיות היו
יוליד לבוא מחולת
לבריאתה ומאמרו אנו
שער ולא כיל גני
סקופים כבבא אדם,
לפי אגבא פועא קאמ
קאמא אחרת וחק.
והי שפליט מתיב
ג'ט גס כן גס קללה
כמו בסקן הארץ, וכמו
ואתמה את הארץ
בגמ ואם כן הדי
קדין לחסדיה, מה
חלמא הדין טן
האלף, והיה ארץ
שער וקאמא אחרת
ולמה לא ה' ארץ, והיא
אמר לו לפי שהיא
לשון אריות.
פירוש, ענין זו ארץ
לשון קללה, מה ענין
כן ג'ט על כל פנים
טן זו לשון ברכה גס
כן ומלמא גירסא
אמר כי בברכה
עומד טוב זה לשון,
ולמה לא באלף אשתי
אלא לשון אריות

ידי משה
גברא גס כן גברא
אוחזת ומחזיקין כן,
גס כן היה לו לברכה
באלף, כגס שחבר
אחד קר, ולמה יציע
איש אלף מאלף
אחינו גס כגס
גברא לשון אריות,
ולא היה יכול לטא
לחם מפני כביאם
מחולת, מה ענין
כן גברא לחיות היו
יוליד לבוא מחולת
לבריאתה ומאמרו אנו
שער ולא כיל גני
סקופים כבבא אדם,
לפי אגבא פועא קאמ
קאמא אחרת וחק.
והי שפליט מתיב
ג'ט גס כן גס קללה
כמו בסקן הארץ, וכמו
ואתמה את הארץ
בגמ ואם כן הדי
קדין לחסדיה, מה
חלמא הדין טן
האלף, והיה ארץ
שער וקאמא אחרת
ולמה לא ה' ארץ, והיא
אמר לו לפי שהיא
לשון אריות.
פירוש, ענין זו ארץ
לשון קללה, מה ענין
כן ג'ט על כל פנים
טן זו לשון ברכה גס
כן ומלמא גירסא
אמר כי בברכה
עומד טוב זה לשון,
ולמה לא באלף אשתי
אלא לשון אריות

ידי משה
גברא גס כן גברא
אוחזת ומחזיקין כן,
גס כן היה לו לברכה
באלף, כגס שחבר
אחד קר, ולמה יציע
איש אלף מאלף
אחינו גס כגס
גברא לשון אריות,
ולא היה יכול לטא
לחם מפני כביאם
מחולת, מה ענין
כן גברא לחיות היו
יוליד לבוא מחולת
לבריאתה ומאמרו אנו
שער ולא כיל גני
סקופים כבבא אדם,
לפי אגבא פועא קאמ
קאמא אחרת וחק.
והי שפליט מתיב
ג'ט גס כן גס קללה
כמו בסקן הארץ, וכמו
ואתמה את הארץ
בגמ ואם כן הדי
קדין לחסדיה, מה
חלמא הדין טן
האלף, והיה ארץ
שער וקאמא אחרת
ולמה לא ה' ארץ, והיא
אמר לו לפי שהיא
לשון אריות.
פירוש, ענין זו ארץ
לשון קללה, מה ענין
כן ג'ט על כל פנים
טן זו לשון ברכה גס
כן ומלמא גירסא
אמר כי בברכה
עומד טוב זה לשון,
ולמה לא באלף אשתי
אלא לשון אריות

ידי משה
גברא גס כן גברא
אוחזת ומחזיקין כן,
גס כן היה לו לברכה
באלף, כגס שחבר
אחד קר, ולמה יציע
איש אלף מאלף
אחינו גס כגס
גברא לשון אריות,
ולא היה יכול לטא
לחם מפני כביאם
מחולת, מה ענין
כן גברא לחיות היו
יוליד לבוא מחולת
לבריאתה ומאמרו אנו
שער ולא כיל גני
סקופים כבבא אדם,
לפי אגבא פועא קאמ
קאמא אחרת וחק.
והי שפליט מתיב
ג'ט גס כן גס קללה
כמו בסקן הארץ, וכמו
ואתמה את הארץ
בגמ ואם כן הדי
קדין לחסדיה, מה
חלמא הדין טן
האלף, והיה ארץ
שער וקאמא אחרת
ולמה לא ה' ארץ, והיא
אמר לו לפי שהיא
לשון אריות.
פירוש, ענין זו ארץ
לשון קללה, מה ענין
כן ג'ט על כל פנים
טן זו לשון ברכה גס
כן ומלמא גירסא
אמר כי בברכה
עומד טוב זה לשון,
ולמה לא באלף אשתי
אלא לשון אריות

ידי משה
גברא גס כן גברא
אוחזת ומחזיקין כן,
גס כן היה לו לברכה
באלף, כגס שחבר
אחד קר, ולמה יציע
איש אלף מאלף
אחינו גס כגס
גברא לשון אריות,
ולא היה יכול לטא
לחם מפני כביאם
מחולת, מה ענין
כן גברא לחיות היו
יוליד לבוא מחולת
לבריאתה ומאמרו אנו
שער ולא כיל גני
סקופים כבבא אדם,
לפי אגבא פועא קאמ
קאמא אחרת וחק.
והי שפליט מתיב
ג'ט גס כן גס קללה
כמו בסקן הארץ, וכמו
ואתמה את הארץ
בגמ ואם כן הדי
קדין לחסדיה, מה
חלמא הדין טן
האלף, והיה ארץ
שער וקאמא אחרת
ולמה לא ה' ארץ, והיא
אמר לו לפי שהיא
לשון אריות.
פירוש, ענין זו ארץ
לשון קללה, מה ענין
כן ג'ט על כל פנים
טן זו לשון ברכה גס
כן ומלמא גירסא
אמר כי בברכה
עומד טוב זה לשון,
ולמה לא באלף אשתי
אלא לשון אריות

על פי רשמים יכסה וממנו, ולפי שפסחו בלשון, אלף ליתן פתחון
מה לאשקורסים, משמע שבלמה אין לשון, ואח"כ אמר ואלואי
יעמוד, משמע שאיש חלי בדברים שלהם, והענין בזה, שקיים
העולם שלי רק במעשה בני האדם, שאם מקלקלים מעשיהם

מקלקלים העולם, ואם היה נברא
בלשון אחר, היו הרשמים אומרים
שחס מוכרחים לקלקל מעשיהם
ולקלקל העולם, שאף אם לא
יקלקלו מעשיהם יאמרו שהעולם
מוכרח להתקלקל, איך אין חומלת
במעשה מעשים לחסן העולם, על
כן אמר הוי"ט טוב לברוא העולם
בלשון ברכה, ואף שלא היה מקום
לפשות, הלאו שלא יקלקלו
מעשיהם ויעמוד העולם: יש לב'
שני עוקצים תג מלמעלה ועוקן
מלמטה. וזכרה זו ע"ש ענין אל
אחינו, לכו מה עדרש לעיל
מתמונת ה' בלשמו. ולכו מה
עדרש מתעטן ה'. וכל זה נכלל
בפירוש גימטריא שיש לכל אות
השטן, והמונת האות מורה על
דברים נעלמים. וכן התגים:

לחם בעוקצו של אחריו די שמו. כלומר מה כתוב לפני
הב"ט א' שהוא אחד. ולאגב שהחיל לדרוש בראשיות למעלה, דורש
והלך למזו נקרא שמו אל"ף, שהקב"ה הסכים לסם הסורה
לא"ף וזו:

מזכור, ענין נפסקתא הובא בלכ"ו: בזכות התורה. לעיל סימן
ד'. ואם כן נתינת הסורה מיקן ותשוב יזמר מכריאת העולם והתה
מסוקן לדבר יזמר גדול מאחד וזה ה'ב': שהוא מסכים מאל"ף.
שה' מורה שהקב"ה הסכים ליתן הסורה לא"ף דור, ולפסוקי אנכי
בתיבת הסורה בל', ובמ"ש תגינה דף י"ד שהתקט"ף חרות קוממו
מהס שהיה לרין ליתן הסורה לא"ף דור ותפתג לכ"ז דור, ובמ"ש
לקמן פרשה ל"ט סימן ד'.

מנת עד אברס, ושמה חרות מאברסה עד משה, (ואברהם) יתכן
יעקב לוי קהס עמרם ומשה: הכי גרסינן שהיא מסכים מאל"ף.
פירוש, הקב"ה הסכים לסם הסורה אחר אלף חרות. וכמו שזכר
לקמן שהתקט"ף חרות עלו במחשבה להבראות ולא נבראו, וכ"ז
חרות עד משה רבינו ע"ה, הרי אלף. ובמקום טורה המחיל באל"ף,
אנכי. ועל כן נקרא אלף:

למחיל באל"ף, דלא היה לרין לכסוד אלהים ברא בראשית וגו', והקב"ה
לא ראה להזכיר שמו קודם שמתיר עטולוגיו כדבסמך (סימן יב) על
ועטתן תרכבו, דמכל מקום היה יכול לכסוד אם השמים וזאת הארץ
ברא אלהים בראשית:

וגדור, הוא מראה בעוקצו של משה. וזוהו ההכרה מסמרי מפעלותיו,
שרק על ידי זה נוכל להכיר בכבודו החזיוני. ותבין וזה: ביי דורות. וזהו
עד ומן מתן תורה, שאז התחילה התורה באל"ף. אנכי: אמר ראשון.
כי האלי"ף הוא הקודם במעלה, וברחוקות גם כן. והרביה שהוא יותר
פנימי כנסת בהכרה, ואין צורך עוד לכלי הגוף, כי אם מצדו מהגורן
לכו מעצם הנפש. ואם כן התחלת התורה היה ראוי להיות בו. ולכן

שני עוקצין. כזה ב': די שמו. פירוש, שרומז אל האל"ף
שכאחרי הב"ט, ופירש המתנת כהנה וז"ל האל"ף, מחלת ארסיות
אל ארץ ואל ארסה ושם של הוי"ט קריאתו ארני. וכן אל אלהים.
או ים לומר ה' שמו האל"ף כותבין שני יודין וי"ו כאלמנ כזה
א, גימטריא שלו כ"ז שם של הוי"ט.

דבר אחר, למה ב', אלא מה ב' זה יש
לו שני עוקצין, אחר מלמעלה ואחר
מלמטה מאחוריו, אומרים לב': מי
בראך, והוא מראה בעוקצו מלמעלה,
ואומר: זה שלמעלה בראני, ומה שמו,
והוא מראה לזון בעוקצו של אחריו
ואומר: ה' שמו, באמר רבי אלעזר בר
חנינא בשם רבי אבא: עשירים וששה
דורות היתה האל"ף קורא תגר לפני
בסאו של הקדוש ברוך הוא, אברהם
לפינו: רבנו של עולם, אני ראשון של
אותיות ולא בראת עולמך ב', אמר
לה הקדוש ברוך הוא: העולם ומלואו
לא נברא אלא בזכות התורה, שנאמר
(משלי ג יט) "זה' ב'הקמה יסד ארץ וגו' "

לפטר אני בא ליתן תורה בסיני ואני פותח ה'חלה אלא ב', שנאמר (שמות כ ב) "אנכי ה'
אלהיך", רבי הושעיא אומר: למה נקרא שמו אל"ף, שהוא מסכים מאל"ף, שנאמר (תהלים קד, ז)

כש"ך
לחם בעוקצו של אחריו די שמו. כלומר מה כתוב לפני
הב"ט א' שהוא אחד. ולאגב שהחיל לדרוש בראשיות למעלה, דורש
והלך למזו נקרא שמו אל"ף, שהקב"ה הסכים לסם הסורה
לא"ף וזו:

מזכור, ענין נפסקתא הובא בלכ"ו: בזכות התורה. לעיל סימן
ד'. ואם כן נתינת הסורה מיקן ותשוב יזמר מכריאת העולם והתה
מסוקן לדבר יזמר גדול מאחד וזה ה'ב': שהוא מסכים מאל"ף.
שה' מורה שהקב"ה הסכים ליתן הסורה לא"ף דור, ולפסוקי אנכי
בתיבת הסורה בל', ובמ"ש תגינה דף י"ד שהתקט"ף חרות קוממו
מהס שהיה לרין ליתן הסורה לא"ף דור ותפתג לכ"ז דור, ובמ"ש
לקמן פרשה ל"ט סימן ד'.

מנת עד אברס, ושמה חרות מאברסה עד משה, (ואברהם) יתכן
יעקב לוי קהס עמרם ומשה: הכי גרסינן שהיא מסכים מאל"ף.
פירוש, הקב"ה הסכים לסם הסורה אחר אלף חרות. וכמו שזכר
לקמן שהתקט"ף חרות עלו במחשבה להבראות ולא נבראו, וכ"ז
חרות עד משה רבינו ע"ה, הרי אלף. ובמקום טורה המחיל באל"ף,
אנכי. ועל כן נקרא אלף:

למחיל באל"ף, דלא היה לרין לכסוד אלהים ברא בראשית וגו', והקב"ה
לא ראה להזכיר שמו קודם שמתיר עטולוגיו כדבסמך (סימן יב) על
ועטתן תרכבו, דמכל מקום היה יכול לכסוד אם השמים וזאת הארץ
ברא אלהים בראשית:

וגדור, הוא מראה בעוקצו של משה. וזוהו ההכרה מסמרי מפעלותיו,
שרק על ידי זה נוכל להכיר בכבודו החזיוני. ותבין וזה: ביי דורות. וזהו
עד ומן מתן תורה, שאז התחילה התורה באל"ף. אנכי: אמר ראשון.
כי האלי"ף הוא הקודם במעלה, וברחוקות גם כן. והרביה שהוא יותר
פנימי כנסת בהכרה, ואין צורך עוד לכלי הגוף, כי אם מצדו מהגורן
לכו מעצם הנפש. ואם כן התחלת התורה היה ראוי להיות בו. ולכן

יש לו שני עוקצין. כזה ב': די שמו. פירוש, שרומז אל האל"ף
שכאחרי הב"ט, ופירש המתנת כהנה וז"ל האל"ף, מחלת ארסיות
אל ארץ ואל ארסה ושם של הוי"ט קריאתו ארני. וכן אל אלהים.
או ים לומר ה' שמו האל"ף כותבין שני יודין וי"ו כאלמנ כזה
א, גימטריא שלו כ"ז שם של הוי"ט.
ואם נעקן לענין בזה מין בפ"ג
מחלק החוד כספר עבודת הקודש.
ובספר יצירה כפירוש הרמ"ב היה
האלי"ף. קורא תגר. כי האותיות
למעלה רחוקות, כדמפרש בזה:
למזר אנו בא בר. כלומר לפסיד,
ובאשר לא היה זמן קטוב לדבר,
לא נפייסה האל"ף, עד שהגיעה
על פקודה במתן תורה ביי
משה רבינו נזר הקדוש בחבמה
יסד ארץ. כלומר בסבל מכה
הטורה חכמת, יסד ארץ. שהוא
מוטבם מאל"ף. פירוש, אלף חור
על כמחשבה להבראות ונמנו
מהס שהתקט"ף חרות. וכ"ז חרות
עוד מרס"ה הרי אלף. ובמקום טורה
המחיל באל"ף אנכי. ועל כרתך
נקרא אל"ף:

לפטר אני בא ליתן תורה בסיני ואני פותח ה'חלה אלא ב', שנאמר (שמות כ ב) "אנכי ה'
אלהיך", רבי הושעיא אומר: למה נקרא שמו אל"ף, שהוא מסכים מאל"ף, שנאמר (תהלים קד, ז)

כש"ך
לחם בעוקצו של אחריו די שמו. כלומר מה כתוב לפני
הב"ט א' שהוא אחד. ולאגב שהחיל לדרוש בראשיות למעלה, דורש
והלך למזו נקרא שמו אל"ף, שהקב"ה הסכים לסם הסורה
לא"ף וזו:

מזכור, ענין נפסקתא הובא בלכ"ו: בזכות התורה. לעיל סימן
ד'. ואם כן נתינת הסורה מיקן ותשוב יזמר מכריאת העולם והתה
מסוקן לדבר יזמר גדול מאחד וזה ה'ב': שהוא מסכים מאל"ף.
שה' מורה שהקב"ה הסכים ליתן הסורה לא"ף דור, ולפסוקי אנכי
בתיבת הסורה בל', ובמ"ש תגינה דף י"ד שהתקט"ף חרות קוממו
מהס שהיה לרין ליתן הסורה לא"ף דור ותפתג לכ"ז דור, ובמ"ש
לקמן פרשה ל"ט סימן ד'.

מנת עד אברס, ושמה חרות מאברסה עד משה, (ואברהם) יתכן
יעקב לוי קהס עמרם ומשה: הכי גרסינן שהיא מסכים מאל"ף.
פירוש, הקב"ה הסכים לסם הסורה אחר אלף חרות. וכמו שזכר
לקמן שהתקט"ף חרות עלו במחשבה להבראות ולא נבראו, וכ"ז
חרות עד משה רבינו ע"ה, הרי אלף. ובמקום טורה המחיל באל"ף,
אנכי. ועל כן נקרא אלף:

למחיל באל"ף, דלא היה לרין לכסוד אלהים ברא בראשית וגו', והקב"ה
לא ראה להזכיר שמו קודם שמתיר עטולוגיו כדבסמך (סימן יב) על
ועטתן תרכבו, דמכל מקום היה יכול לכסוד אם השמים וזאת הארץ
ברא אלהים בראשית:

וגדור, הוא מראה בעוקצו של משה. וזוהו ההכרה מסמרי מפעלותיו,
שרק על ידי זה נוכל להכיר בכבודו החזיוני. ותבין וזה: ביי דורות. וזהו
עד ומן מתן תורה, שאז התחילה התורה באל"ף. אנכי: אמר ראשון.
כי האלי"ף הוא הקודם במעלה, וברחוקות גם כן. והרביה שהוא יותר
פנימי כנסת בהכרה, ואין צורך עוד לכלי הגוף, כי אם מצדו מהגורן
לכו מעצם הנפש. ואם כן התחלת התורה היה ראוי להיות בו. ולכן

חידושי מהר"י
מלמטה מאחוריו.
כירסלי ענינא פ"ג
לחם חכמה מלמטה
ויהיה לפי זה עוקן
למעלה מלמטה
וכמו שזכר בספר
הברואה סוף הלכות
פסול, מין ג'ט
הוא מראה לזון
בעוקצו שלמטה
ואומר ה' שמו.
פירוש בספר הברואה
שם שפירש לנו ארץ
ה' שפירש, שאר אחד
וישאר שם של הקב"ה,
כמו שכתב בילקוט רס"ק
מראה בראשית כ"ט
לחם זרבי שקיעה
וכרסלי חובט
הברואה לזון גמ:

חידושי מהר"י
וזה יש לו שני
עוקצין בר ואחר
מלמטה מאחוריו.
מין כ"ז ליתן מין
ל, מה שכתב בסוף
פרק שמי' בלחם כ"ז:

באור מהר"י
[ז] ואחר מלמטה
מאחוריו. וז"ל כ"ז
עולמ' סימן ל'. ב"ט
מזכר ממי הסוד,
ויש לו מקל על פיה
כזו שפירש, ועוקן מין
למעלה כזו שפירש,
מטה לזו האל"ף,
כדמפרש בירסלי
פ"ג וענינא שפירש
על כ"ז שפירש אחר
למעלה ח' וז"ל (כאן)
הברואה כבבא:

כדמפרש והלך, מה ביי"ט יש לו עוקצין שתיים, אחר
מלמעלה. כגון זה ב'. ואחר מאחוריו. כגון זה ב'. כן אומרים
לביית זה מי בראך, והוא מראה לחם בעוקצו של מעלה
זה שלמעלה. ואם אומרים לו מה שמו, והוא מראה

יש לו שני עוקצין. כזה ב': די שמו. פירוש, שרומז אל האל"ף
שכאחרי הב"ט, ופירש המתנת כהנה וז"ל האל"ף, מחלת ארסיות
אל ארץ ואל ארסה ושם של הוי"ט קריאתו ארני. וכן אל אלהים.
או ים לומר ה' שמו האל"ף כותבין שני יודין וי"ו כאלמנ כזה
א, גימטריא שלו כ"ז שם של הוי"ט.
ואם נעקן לענין בזה מין בפ"ג
מחלק החוד כספר עבודת הקודש.
ובספר יצירה כפירוש הרמ"ב היה
האלי"ף. קורא תגר. כי האותיות
למעלה רחוקות, כדמפרש בזה:
למזר אנו בא בר. כלומר לפסיד,
ובאשר לא היה זמן קטוב לדבר,
לא נפייסה האל"ף, עד שהגיעה
על פקודה במתן תורה ביי
משה רבינו נזר הקדוש בחבמה
יסד ארץ. כלומר בסבל מכה
הטורה חכמת, יסד ארץ. שהוא
מוטבם מאל"ף. פירוש, אלף חור
על כמחשבה להבראות ונמנו
מהס שהתקט"ף חרות. וכ"ז חרות
עוד מרס"ה הרי אלף. ובמקום טורה
המחיל באל"ף אנכי. ועל כרתך
נקרא אל"ף:

אמרי יוסף
שהוא מסכים
מאל"ף דור. אלא
שהקב"ה הזכיר דבר
רשמים והתקט"ף חור
קוממו ומכאן ל"ז חור
וענינא י, ט. פסוק
מזר החיות ולא
מזר כל העולם יזר.
כסו האשתי (פסוק)
אשר פרק ג, כי האל"ף
קלט שגבון וכ' קלה
שכשמה וישל קלה
אשתי, חל"ט קלה
שגבון, ח"י קלה
שכשמים מרס כ,
ולדבריו ורגל אשר
חלה ככל מלאים
היזר כחורו משק.
ואם דרש במסכת
שם וקו, על חל"ט כ"ט:

שינוי בטחאות
מלמטה מאחוריו.
ב"ט ליתא לחיבה
"מלמטה":

שינוי בטחאות
מלמטה מאחוריו.
ב"ט ליתא לחיבה
"מלמטה":

חידושי הרד"ל
[יא] באו ונעשה
בית חצרה. קלא
ימל ק הא
כדעלמי פילט ט"ק
ה"ע

באור מהרז"ע
[יא] מצמצ"ך
צופים אמרום.
פין במשנת האנס
נסתל לטן רש"י על
המדרגה שחלבה
למשח מסיחו היה
לחיות מרוכרים
כן וגו'. ולא כעיקר
דכרי: ביום סגור.
עין משנת האנס
ועל דרך המקרא
ונשל כ, מה דלך
מורד ביום סגרי:

אמרו וישר

[יא] מצמצ"ך.
נאל דעל השפחות
דכרי. יש הכרי
אחיה מן טעים,
ולא סדרים מן ולא
המנ"ך. וליהו נבדק
י"ב משנת שנת קד,
ול דעו הלכה נמשה
מסי, והכחוס, והזו
יקחום. ואמרו טעים,
ששפוחים
באלמנע
בסוף המלה והנה
האנס נשל יפה
מלה במשכת נעלה
שכנעו למדי וערס
ובקאו לחיות השלם
למשקין להם מ"ק,
או נמכסו להשלים
מנל"ך, כיון שהמנעול
עזו, ולפני להשלימם
כדי שלא יהיו, ולא
יחשב כמו ג', ובנס
הכחו מיראל, עד
אחר כך שייחוס.
ולמרו במשכת שנת
גמס) ה"ס מאמר
פוחו מאמר שמוס,
עץ דבר שמוס
האנס והו, גם דבר
שאלו ככל יאמר. מ"ס
סה משה סה שמוס,
בנסת הממטקיס
סוד וכנסת הממטקיס
כנס. ט"ן מלמן כחוף,
טשו לטיות דקף
וכנסו. וכן דקף כחוף,
סויו לטיות שמוס.
והממטקיס
זה לטיות כפיות
ל יקר על האכר.

[יא] [טו] מצמצ"ך. בערך הכונה נכפת קד, לו משמע דמלמ"ך
היטו השפחות. ובערך קמל דמגילה ג, ט משמע איכפאל.
וכבר נפטרורו כזה רש"י ותוס' זל: צופים אמרום הבאיאים
שנקראו צופים. דמחלה לא היו אלא מ"ס אחד וט"ן אחד.
וגמורל גמס) פרך והכסוי אלה

המלכות שאין נכיל רשאי לחדש דבר
ממנה. ומשני, שכחוס וחזרו טעים
ויקחום. וכראה דרבי סמון נמי
סבירא ליה כן, והא גוסל קא משמע
לן רבי סימון, דלא חקאם מעלמס,
מסוס דלחן נכיל רשאי לחדש דבר:
מה שהתקינו הצופים. למה
נקרא מנל"ך ולא כמנ"ך כסדרן,
על שס שהסקיטם הטעים. והא מן
לפך פירות מלן התקיסם טעי"ן. וכן
בירוקלמי ט"ק דמגילה מה מנל"ך
ט', מה שהסקיט לך הטעים. מלן
אינן מל"ן טעים: ביום סגור.
יוס גמס) שכל נסגרים בכפיהם,

**יא אָמַר רַבִּי סִימוֹן בְּשֵׁם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ
בֶּן לֵוִי: יִמְצַמְצ"ךְ צוֹפִים אֲמָרוּם,
הַלְבָּה לְמִשְׁחַ מְסִינִי, רַבִּי יִרְמְיָהּ בְּשֵׁם
רַבִּי חִיָּיא בְּרַ אֲבָא אָמַר: מַה שְׁהַתְקִינוּ
הַצּוֹפִים, מַעֲשֵׂה הַהוּה בְּיוֹם סַגְרִיר וְלֹא
נִקְּוִטוּ הַקְּבָיִים לְבֵית הַעֲזָרָה, וְהָיוּ שָׁם
תֵּינוּקוֹת, וְאָמְרוּ: בָּאוּ וְנַעֲשֶׂה בֵּית
הַעֲזָרָה, אָמְרוּ: מַה שַׁעֲבָם בְּתוֹב מִיִּם
מִיִּם, גּוֹיִן גּוֹיִן, צְרִי צְרִי, מִיִּם מִיִּם,
בְּיָהּ בְּיָהּ, אֵלָא מוֹמָאָמֹר לְמַאָמֹר,**

כמו שכסו (משל כו, טז) דלך סודר ביום סגרי: לבית חצרה. לביע המדרג:

רש"י

[יא] ספר אחר: מצמצ"ך צופים אמרום. הלכה למשה מסיני, להיום כן מחזכרים, ולא כמו
שכן נזכרים באלפא ביתא כמנ"ך. ומשמע מנל"ך מה שהסקיט הטעים יבואו ונמסקו בטעים,
באותיות שהסקיט הטעים: יום סגור. יום הקן, כמו דלך סודר ביום סגרי

[יא] מצמצ"ך צופים אמרו. מגילה דף כ, ומה שאמר אמר
ר' ירמיה בשם ר' חייא בר אבא. בגמורל דילן הגירסא ר'
ירמיה ואיסימא ר' חייא בר אבא, ומה שאמר מה שהתקינו
צופים מעשה היה. פירשו מה שהסקיטו הנביאים סיה בזה
מנעו, שהסיטקו דרשו אופס. אך
בירוקלמי מגילה פ"א הלכה ט'
איחא ח"ל משוס ר' מתיול בן חרס
אמרו, מנל"ך הלכה למשה מסיני.
מה מנל"ך. ר' ירמיה משוס ר'
שמואל בר יוחנן מה שהסקיט לך
הטעים. מלן מל"ן טעים ממשה היה
ביום סגרי וכו'. פירוש, שמיקד
לחיות מנל"ך הלכה למשה מסיני.
ואח"כ אמרו מה מנל"ך למס לא
סדרו כסדר אלפא ביתא כמנ"ך.
ועל זה אמר לדרום סימן זה מה
שהסקיט הטעים שהו מורה על
חיבת מה, והגו"ן על סיבת הסקיט,
ולפ"ך על טעים. ואח"כ שאל מלן
אל"ן טעים. ועל זה אמר מפשה
היה וכו'. הייט לומר שאל טעים
אינס נביאים, כי אס סיטקוה
עלנלה כסס רוח הקודש, ולטו
לדרום דרש"ן וז' כדלקמן. ולפי זה
מאמר המדרגה הדרכ מל"ן גמורל
דילן, ומל"ן הרשולמי ה"ל שמה

שאמר כלן רביצ' הייט כדמס גמורל דילן, כמו שבארט כס"ד. ומה שאמר כס"ד ר'
ירמיה בשם ר' חייא בר אבא, ומה שאמר מה שהתקינו
צופים מעשה היה. פירשו מה שהסקיטו הנביאים סיה בזה
מנעו, שהסיטקו דרשו אופס. אך
בירוקלמי מגילה פ"א הלכה ט'
איחא ח"ל משוס ר' מתיול בן חרס
אמרו, מנל"ך הלכה למשה מסיני.
מה מנל"ך. ר' ירמיה משוס ר'
שמואל בר יוחנן מה שהסקיט לך
הטעים. מלן מל"ן טעים ממשה היה
ביום סגרי וכו'. פירוש, שמיקד
לחיות מנל"ך הלכה למשה מסיני.
ואח"כ אמרו מה מנל"ך למס לא
סדרו כסדר אלפא ביתא כמנ"ך.
ועל זה אמר לדרום סימן זה מה
שהסקיט הטעים שהו מורה על
חיבת מה, והגו"ן על סיבת הסקיט,
ולפ"ך על טעים. ואח"כ שאל מלן
אל"ן טעים. ועל זה אמר מפשה
היה וכו'. הייט לומר שאל טעים
אינס נביאים, כי אס סיטקוה
עלנלה כסס רוח הקודש, ולטו
לדרום דרש"ן וז' כדלקמן. ולפי זה
מאמר המדרגה הדרכ מל"ן גמורל
דילן, ומל"ן הרשולמי ה"ל שמה

פירוש מהרז"ו הקצר

אלס מסיני. ומאמר זה במגילה דף כ' ז': ממאמר למאמר.
שהאחזים מ' ג' על אלן משמשות לחיותם לנדס, וסכרס
לדווסם על פי מרס טטריקון, שכל אוח מורה על סיבה. וככל
האחזים על כפל הסיבות. מאמר מאמר. והכונה ממאמר
למאמר, ועל שמלחו שכל חמס מעלמל אלו במשה לנד ולא בחר
בסכרס שבאו להרות על עלימות הסורה שנסנה על יז, והאר
הביאור טיין בחרך:

מחנות בהנה

שכחוס וחזרו הטעים וסדוס, ומלחי בשם הריס"ל ג, ז ד"ה
מנל"ך חוה לטוט, והאי טעים לאמר יאשיהו מל"ך. דחיל קודם לכן,
הרי היה שם הארון והטעום, והיבי אסקס ששכחוס. אלא לאמר
שגנו הארון בימי יאשיהו, שכחוס וחזרו וסדוס. ועיין סוד בספר
טיין ימקב (מס' שנס) בערך הכונה ובפ"ך דמגילה, ומלחל חת:
סגריד. יוס חושך ומטור:

נחמד למראה

מספר אלו האחזיות. וידוע עש במספר מל"ן מספר גדול ל מורה
על ט"ן, ס על ט"ד, וכן טלס. והנס דורס טטריקון וממסיילוס
על פי פוחס הסורה, והיה ידוע לסס, עד שכסלו מן הסורה ונסכו
מסס, עד שבאו האוסים וחזרו ויסדו כפי הקבלה צדיס, שהכפשים
טורים על מספר קטן, והכפשים על מספר גדול: מ"ים מ"ים.
כתב הרב אברהם בן זכר, אפשר שהחזירו המ"ס רלואנה, לפי

אשר הנחלים

לישראל. אבל למשה יצא הנבואה מפי הריכוד ממש. וחזו מפואמר
למאמר. כלומר, מהזיכור למשה, עד שבאחזו מאמר היה אמר
לישראל [בפירוש המחנות בהנה עיין בן]. ועיין דק סרמוס בו, לפי
שכל הנביאים אשר לא היו מדרגתם גדולה כמשה, היחה עיין נבואתם
בהיחוד לא בדברים פשוטים, כמו שכתוב (יב, ז) אם יהיו כל נביאכם
גו', לא כן עברי משה במראה ולא בהיחוד. ומורך החידה שצריך
אחור כך לבאר אותה בכדי שיהיו להשומעים. והם כן אם לא היחה
מעלת משה שיקבל מפי הריכוד עצמו, לא היה בכחו להחיד הדברים
רוב לישראל. והרי טעור הממטקיס היקר שכל וזה שישמעאל

שהיא מסכים למגין אלף דוד. ולכן רמו זאת בראשי הרברות: [יא]
צופים אמרום. במגילה (ב, ג, א) אמרו ששכחוס וחזרו וסדוס.
דאין נביא רשאי לחדש רבו. וחזו שאמר הלכה למשה מסיני, וכלומר
דנאמר הלכה למשה מסיני רק שנשחכח וחזרו הנביאים וסדוס
אחר כך בנבואתם. מפואמר למאמר. העיין בכללו איך שייך אלו
העינים לאלו האחזיות דוקא, שיהיו מרמוס על עיין נתינת התורה.
הוא מעינים נסחרים ידוע רק לידעיים. רק זאת צריך להבין. מדוע
אחזו לתאר מעלת התורה באלו העינים דוקא. והנראה, שחזרו
רמו משלה אחת הרדוטה שסר טל דעו יחזרו לחיהו השלוטה היסור

מסורת המדרש
ג. שנס דף ק"ד.
מגילה דף כ.
ירוקלמי מגילה פ"א
ה' הלכה ט'. מ"ק
דרכי אלפא ע"ק
מ"ס במדבר רכס
פרשה י"ח עמחמל
סוף סוד קרי. ועיין
לקוט סוד לך לך
כמו ס"ד:

עץ יוסף

[יא] אמר רבי
סימון ב' מצמצ"ך
כ"י. עד סוף הדין
אלן סמן לבח. ונראה
שמיקד
לקמן רש פשה ז'
דסחו סהאי קרל
גס במסללי יסכר.
כסחלה דרשו לעמן
מנל"ך עד סוהו,
וקרלו עליון גס
במסללי יסכר נסר.
ואחר כך דרשו על
והארן סינס מה וזה
ס' כדלקמן. וכן דרך
המדרס להביא קרל
ולדשו מהלס לעמן
אחר וחר"כ לעמן
שפחו זו ונורכ מוס
ימקב סוד האר"ל
מלאליס:

רבי אלעזר ורבי יהושע ורבי עקיבא. כיצת ור"ע ליחא בירושלמי דמגילה פ"ק, וכן הנכון. כי עם הארץ היה בלדותו, כדאיפתא בחדר"ג (פרק ו) ולקמן (פרשה ק סי' יא): גם במעללי יתנבר נער. וסיפא דקרא אס דן ואס ישר פעלו. וכמו שכתוב כי יצר

לב האדם רע מנעריו, ואס רואים טיטוק בנערותו שדן וישר פעלו, אז ניכר שיהיה בגלותו אדם גדול בצורה ובמעשים טובים: באנבי דרבי מאיר בוי. נראה שהא מיוסר (מתקטט כהונה) או אפשר מדרג אחד היה ידוע להס שהיה נקרא בשם אנבי דרבי מאיר, שס איפתא הך דרשא. וכמו שהביאו לעיל (סימן טו) בשם הפסיקתא: (יב [טז] לוח נאה לקראו אלוה. דקאיא ליה דהוא ליה למימר אלהים בראשית. לכן אמר רבי יודן שזוהו בא לרווח שלוח נאה לקראו אלוה בוי. ברס יחידו של עולם בחתלה מעל בחיטוק העולם, ואח"כ נתקלקל מן דרין שקבלת אלהותו. לכן אמר בראשית ברא ואל"כ אמר אלהים, לארווח שקבלת אלהותו ועול מלכותו על כל בתי עולם הוא מן הראוי

ויש אומרים רבי אלעזר ורבי יהושע ורבי עקיבא היו, וקראו עליהן (משלי כ, יא) "גם במעללי יתנבר נער וגו'". (באנבי דרבי מאיר וכו'):

יב רבי יודן בשם עקילוס אמר: לנה נאה לקראו אלוה, בנוהג שבועולם מלך בשר ודם מתקלט במדינה, ועדיין לא בנה לה דמוסיות, ועדיין לא בנה לה פריבטאות, בהתחלה מוכיר שמו ולבסוף קטיומה שלו,

רש"י

[יב] דמוסיות. מערות של בנין; פרוכסיות. טייראל"ס בלע"י. כגון זיזן היולאזן מן הכותל וזנזין עליהם בנין ומטיילין שם על פתח ביתם:

מלך פשוט הכריאה שקדם לפני קילוס. לא כבשר ודם שמתקלקל קודם הפעולה (נזר הקודש): דמוסיות. מרחלואות של מים חמים היולאזן מן הקרקע: פריבטאות. בתי כסאות (מטריי). והמקום כהונה פירש מרחלואות ותענוגות בני אדם: בתחילה מוכיר שמו ולבסוף קטיומה שלו. הגי שש סיבות מיותרים, ולא גרסין ליה, דהייט דברי בן עזאי ממש. דקטיומה פירושו שבו. ואי רבי יודן נמי קאמר מה הוסיף לה בן עזאי. ועוד דאין ענין זה אלל דברי רבי יודן שחלת דבריו וסופס אינם אלא בקילוס ופעולה, לא בענין הארכת השם קודם הקילוס או אחר הקילוס ויפה מורא:

במעללי יתנבר נער. וסיפא דקרא אס דן ואס ישר פעלו. וכמ"ס כי יצר לב האדם רע מנעריו. ואס רואים טיטוק בנערותו שדן וישר פעלו שאיט דומה לשאר טיטוקות, אז ניכר שיהיה בגלותו אדם גדול בצורה ובמעשים טובים: באנבי דרבי מאיר. אולי יש איזה מדרג שנקרא אנבי דרבי מאיר, ואיטו בממלא אללנו, ואס כתוב מאמר זה. ואולי הוא מדרג הדברות שנמלא שם איזה ענינים המצבוארים כאן. ואס מעשה מר' מאיר:

פירוש מהר"ו הקצר

[יב] בנוהג שבועולם. טיין במדבר רבה פרשה י"ב סימן ה' בדומה לזה. וטיין במכילתא יסרו ריש פסוק אנכי: קטיומה שלו.

מתנות בהוגה

באנבי דרבי מאיר בוי. נראה שהא טעום סופר. ובדוחק יש לפרשו כמו שאמר לקמן סוף פרשה כ' (סימן יצ) בצורתו של רבי מאיר כתוב כטעם אור אלו בגדיו של אדם הראשון כו'. הרי שמתל אור היה כתוב בס"ת שלו. אז על גליון ס"ת שלו הגיה, כך דרך ביאור. ובירושלמי כפ"ק דתענית גרם בספרו של רבי מאיר כתוב היה דורש אור צמד עור בחילוף אחת"ע, וכן כתב רבינו בחיי ז"ל (בראשית ג, כא). ודרשו חז"ל מלשון אור, כי האל"ף והטי"ן מתחלק, וכן גבי טעמים

נחמד למראה

[יב] דמוסיות. פירש"י מערות של בנין; פרוכסיות. מוסבות נאות בחלך המלך. ורש"י גרס פרוכסיות, כגון זיזין היולאזן מן הכותל וזנזין עליהם בנין ומטיילין שם על פתח ביתם: ועדיין לא בנה. כלומר, מי יודע שזיכר לקיים הבטחתו, ואף על פי כן מתפאר בו, כדאיפתא בויקרא רבה ופר' כו, א:

אשר הנחלים

ולכן קראו עליו גם במעללי יתנבר נער. ויוכר הנער אם יהיה באחרית איש דן מאור בטבע, או ישר לבד פעלו. וזהו אם דן וישר פעלו, והמה היו זכים מאוד, עד שבתחילת ילדותם נצצה בהם רוח חכמה גדולה כזאת: באנבי דרבי מאיר. טיין במתנות כהונה. ואולי יתכן שעשה חיבור על עשרת הדברות. ונקרא אנבי דרבי מאיר על שם

באור מהר"י

באנבי דרבי מאיר. טיין מקטט כהנה נראה וכו' עד מגומגם קטור. הכל יבטור אחד הוא. ומה שכתוב בחלמט אחר מיטוב של רבי יודן דבטומא. רבי יודן. לריך למחוק: [יב] דמוסיות. ז"ל העריך ערך דמס ג' פירש מים חמוין שילאים מן הקרקע, כגון חמי טבילי. ח"ל המעריך ערך דמס, דמוסיות ומרחלואות בני יעשה סידוריות בלע"י. ויפיה פארז מפרש ברי דמוסיות מרחלואות של חמוין כענין. ולא היא, כי מה יי טעבטין מה יי טעבטין, סוף סוף הכל נקרא

רבי אלעזר ורבי יהושע ורבי עקיבא היו. לריך טיין שהרי רבי עקיבא היה תלמיד של רבי אליעזר ורבי יהושע. ואין יתכן שהיו ביחד טיטוקות בזמן אחד. רבי עקיבא עם רבי אליעזר ורבי יהושע. אך גירסת הירושלמי ורבי אליעזר ורבי יהושע מנהגו הוא, ולא גרסינן רבי עקיבא. אך גם זה

לריך טיין, שהרי רבי אליעזר התחיל ללמוד תורה כשהיה בן כ"ח שנה, כמ"ס בריש הפר"א. ואפשר שהכוונה על רבי אליעזר בן ערך. ואפשר לקיים גירסתנו במדרש. שמתחלה כשהיו טיטוקות היו לומדים תורה ביחד רבי אליעזר ורבי יהושע ורבי עקיבא. ורבי יהושע אשרי יולדתו, היינו שאמו נתנה אותו לתורה ולא פסק ממנו מילדותו. אך רבי אליעזר לא רצה אביו ארקטט ללמוד תורה. וצא ללדותו מנכסיו על שרלה ללמוד תורה, ועל כן אחר שלמד בקטטוטו נעשה צור עד כ"ח שנה. וכן רבי עקיבא התחיל ללמוד תורה כשהיה בן ארבעים שנה, ובקטטוטו למד אחס יחד ונעשה צור עד ארבעים שנה. ואח"כ התחיל ללמוד. ונעשה תלמידו של רבי אליעזר ושכבר

למד י"ב שנה ורבי יהושע, כך אפשר ללדד לקיים גירסת המדרש רבי אליעזר ורבי יהושע ורבי עקיבא. כי רבי עקיבא היה בן ק"ך שנה במוטו כמ"ס ב"ד סוף פ' ק', ויסקן שבקטטוטו למד אחס יחד, ואח"כ פירש, ואחר זמן חור: גם

עקבטו רוב הטיטוקות להיות בדרך רע, שצבט רוב הטיטוקות להיות בגלותו אדם גדול בצורה ובמעשים טובים: באנבי דרבי מאיר, ואיטו בממלא אללנו, ואס כתוב מאמר זה. ואולי הוא מדרג הדברות שנמלא שם איזה ענינים המצבוארים כאן. ואס מעשה מר' מאיר:

למד י"ב שנה ורבי יהושע, כך אפשר ללדד לקיים גירסת המדרש רבי אליעזר ורבי יהושע ורבי עקיבא. כי רבי עקיבא היה בן ק"ך שנה במוטו כמ"ס ב"ד סוף פ' ק', ויסקן שבקטטוטו למד אחס יחד, ואח"כ פירש, ואחר זמן חור: גם

עקבטו רוב הטיטוקות להיות בדרך רע, שצבט רוב הטיטוקות להיות בגלותו אדם גדול בצורה ובמעשים טובים: באנבי דרבי מאיר, ואיטו בממלא אללנו, ואס כתוב מאמר זה. ואולי הוא מדרג הדברות שנמלא שם איזה ענינים המצבוארים כאן. ואס מעשה מר' מאיר:

פירוש הערוך בלשון יוני שבו וסוכן פירושו המאמר והגירסא האמיתית טיין בצרוך. וכן מאמר על בן עזאי:

הדברות היה כתוב תיבה או אות משונה ממה שכתוב בס"ת שלנו, שמתוכו היה ללמד בהדיא דרש של ר' יודן דבסמוך: (רבי יודן בוי.) שאחר שספר בריאת העולם וטיין נפלאות דור המצול ודור הפלגה וכו'. עד שפסע מלרים וירידת המן וצאר נתקלס לבסוף, ואמר אנכי ה' אליהך ומלת וכו' (סוף סימן יא) מגומגם קלטה: [יב] דמוסיות פריבטאות. צערוך (ערך דמוס הג') וערך פרכטאות משמע מיי מרחלואות ותענוגות בני אדם: קטיומה. שבוו (ערך ערך קטיומה):

נחמד למראה [יב] דמוסיות. פירש"י מערות של בנין; פרוכסיות. מוסבות נאות בחלך המלך. ורש"י גרס פרוכסיות, כגון זיזין היולאזן מן הכותל וזנזין עליהם בנין ומטיילין שם על פתח ביתם: ועדיין לא בנה. כלומר, מי יודע שזיכר לקיים הבטחתו, ואף על פי כן מתפאר בו, כדאיפתא בויקרא רבה ופר' כו, א:

הדבור המתחיל באנכי, ושם כתוב הדרש של ר' יודן בשם עקילוס. וכמו שאבאר להלן, והוא פתיחה לאנכי: [יב] לוח נאה בוי. חשב ב' דברים בשר ודם מתקלקל ומתקבל תועלת טרם עשה להם דבר טובה מאומה, כי הוא יותר מקבל תועלת מנתינתו על הרוב, גם אי אפשר לו לעשות להם טובה, אם לא יהיה עליהם, שאי יש לו רשות לקבץ

הדבור המתחיל באנכי, ושם כתוב הדרש של ר' יודן בשם עקילוס. וכמו שאבאר להלן, והוא פתיחה לאנכי: [יב] לוח נאה בוי. חשב ב' דברים בשר ודם מתקלקל ומתקבל תועלת טרם עשה להם דבר טובה מאומה, כי הוא יותר מקבל תועלת מנתינתו על הרוב, גם אי אפשר לו לעשות להם טובה, אם לא יהיה עליהם, שאי יש לו רשות לקבץ

מסורת המדרש
בה. ילקוט שמואל ב' כ"ג רמז קס"ב:

אם למקרא
גם פסוקיו יתנבר ישר אם יד ואם ישר פקדו: (משלי כדא)

חידושי הרש"י
[יא] יש אומרים רבי אלעזר ורבי יהושע ורבי עקיבא וכו'. הנה גם רבי אליעזר לא למד קריאת שבע ומפילה וברכת המזון עד כ"ח שנה, שבע שלמדו רבי יוחנן בן זכאי, כדאיפתא בפרקיין (מב, זא, טיין שט. ודברי הסופ' שבט ק"ד א' ד"ה אמר ליה, לריך לעיין: גם במעללי יתנבר. סיבה זו מלשון טולל וינק, וטיין ריש פרשה ולקמן:

אמרי ישר
[יב] לוח נאה לקרות אלוה. הכריז, דהיה לו להחיל אלהים בראשית. לזה אמר שקבלה מעל חתלה, ואח"כ נקרא אלהים או לפדרא אחרת שקבלה מעל, ואיטו מכר רק מלד מעשה.

שינוי נוסחאות
[יא] (באנבי דרבי מאיר וכו'). במ"כ כי שרנאה שחיבות אלו הן טעות סופר (גם בראשית כ"א, ולכן הכניסו לסוגריים ב' וארשא: [יב] בתחלה מזכיר שמו ולבסוף קטיומה שלו. יפ"ה מוחק תבוח אלו: